

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN AUDITOINTI

Tekijät **Vesa Taatila, Samuli Kaikkonen, Katri Ojasalo, Riitta Paalanen, Sirpa Moitus & Hilla Vuori Poliisiammattikorkeakoulun itsearviointi (toim.) Marika Puputti & Tuire Salmi-Hiltunen**

Auditointivuosi **2024**, Karvin julkaisu **8:2024**

Kieli **Suomi**

ISBN **978-952-206-842-2**

4.1 Korkeakoulun valitsema arviointialue

- Korkeakoulun itsearviointi

Ennakoiva toimintaympäristön seuranta on strateginen valinta

Tulevaisuuteen tähtäävä toiminta ja ennakoiva toimintaympäristön seuranta on yksi strateginen painopisteemme. Poliisin strategian mukaisesti mahdollistamme strategiaamme, kun toimimme tietojohtoisesti, teemme monipuolista analyysia ja ennakoimme tulevaa.

Odotamme arvioinnilta seuraavia asioita:

- Saamme kehittävästä palautteesta ennakoivan toimintaympäristöseurannan toimintatavoistamme.
- Haluamme kytkeä ennakoivan toimintaympäristön seurannan luontevaksi osaksi toimintakulttuuriamme.
- Opimme muiden korkeakoulujen ennakoinnin ja toimintaympäristön seurannan hyviä käytännöistä.

Toimintaympäristön muutoksia on seurattu ja seurataan eri tasoilla poliisissa

Ennakoiva toimintaympäristön seuranta ei ole uutta sisäasiainhallinnossa, poliisissa tai Polamkissa. Strategisia tulevaisuustyöpajoja on pidetty 1990-luvulta lähtien, ja selvityksiä poliisitoiminnan tulevaisuudesta on tehty säännöllisesti.

Laadimme 2010-luvun taitteessa Polamkin tutkimusohjelmaan toimintaympäristötarkastelun, jota

päivitimme muutaman vuoden ajan. Tämän jälkeen vuosina 2012–2018 julkaisimme säännöllisesti laajoja [toimintaympäristökatsauksia artikkelikokoelmina](#). Nykyisin tarkastelemme toimintaympäristön muutoksia teemoittain. Tuoreimmat katsauksemme käsittelevät [innovaatioita](#), [varautumista](#) ja [poliisialan klassikkotutkimuksia](#).

Polamkissa on ollut vuodesta 2008 alkaen johtokeskus, jossa koulutamme poliisin operatiivisen toiminnan johtamista ja lisäämme ymmärrystä toimintaympäristöstä. Johtokeskus voidaan tarvittaessa liittää osaksi operatiivista johtamistoimintaa. Poliisin tutkinto- ja täydennyskoulutuksessa käsitellään tietojohtoisuutta ja analyysia.

Tietojohtoisuus nivoutui yhä kiinteämmäksi osaksi koko poliisin toimintaa sen jälkeen, kun Poliisihallitukseen perustettiin Analyysitoiminne. Yhteistyötä varten luotiin analyysiverkostot, joissa on edustus jokaisesta poliisiyksiköstä. Poliisi on kehittänyt oman toimintaympäristöseurannan mallin, ja valtakunnalliset työtilat tukevat analyysiverkoston jäsenten työtä. Polamk liittyi hiljattain poliisin valtakunnalliseen tilannekuvaan ja täydentää sitä tutkimustiedolla ja korkeakoulutuksen näkökulmilla.

Tilannekuvan raportointi kytkettiin poliisin strategian seurantaan vuonna 2021. Kukin poliisiyksikkö laatii strategiin tavoitteisiin peilaavan tilannekuvan, jonka ne raportoivat vuorollaan poliisin johtoryhmässä. Lisäksi sisäministeriö on perustanut ennakointiverkoston, jossa on edustajat jokaisesta virastosta, myös Polamkista.

Saamme toimintaympäristötietoa esimerkiksi seuraavista lähteistä:

- palautteet ja arvioinnit
- riskienhallinnan toimintaympäristöteema
- osaamis- ja koulutustarvekartoitukset
- työelämäyhteistyö
- työryhmä- ja verkostotyö
- TKI-rahoitusohjelmat ja -hankkeet
- julkaisut ja opinnäytteet
- julkisen keskustelun seuranta
- tilaisuudet (mm. neuvottelupäivät ja tulevaisuustyöpajat).

Koostamme havainnot yhteen, vahvistamme yhteistä tilannekuvaa ja kehitämme tietojohtoisuutta

Laadimme ennakoivan toimintaympäristön seurannan vahvistamiseksi suunnitelman, jonka johtoryhmämme käsitteli tammikuussa 2023. Otimme käyttöön poliisin toimintaympäristöanalyysin perusmallin, ja liityimme poliisin strategiseen tilannekuvaan. Ennakoivan toimintaympäristöseurantamme vaiheet ovat

1. jatkuva tiedonkeruu
2. tilannekuvan koostaminen osavuosiarviosyklillä

3. tilannekuvan tuottaman tiedon hyödyntäminen.

Perustimme jatkuvaa tiedonkeruuta varten sähköisen työalustan, johon koko henkilöstöllä on käyttöoikeudet. Tiedon tuottajia ovat

- tutkijat ja projektipäälliköt: TKI-projektien keskeiset tulokset
- opintojaksojen vastuopettajat: opetussuunnitelmatyön ennakointinäkökulma
- Polamkin työryhmien puheenjohtajat: työryhmätyöskentelyn havainnot
- henkilöstö: toimintaympäristöhavainnot.

Tiedonkeruumme perustuu jatkuvaan havainnointiin. Hyödynnämme tarvittaessa toimintaympäristötyöpajoja ja -tilaisuuksia, joihin voimme kutsua myös Polamkin ulkopuolisia tahoja. Työpajan järjestäjä kokoaa havainnot yhteiselle alustalle. Perehdytämme henkilöstön prosessiin ja havaintojen kirjaamiseen.

Analysoimme havainnot ja koostamme tilannekuvan kolme kertaa vuodessa. Tilannekuvan laativat analyysitoiminnan ylikomisario, koulutusjohtaja, erikoistutkija, tutkimusjohtaja ja laatuapäällikkö. Johtoryhmämme käsittelee tilannekuvan osana osavuosiarviota ennen sen hyväksymistä. Tallennamme hyväksytyt Polamkin tilannekuvan osaksi poliisin tilannekuvaa ja viestimme sen henkilöstölle. Tilannekuvamme tuottaa tietoa myös poliisin strategian seurantaan.

Tarkoituksemme on hyödyntää tilannekuvatietoa opintojaksotiimeissä ja työryhmissä. Vastuopettajat ja puheenjohtajat kirjaavat käsittelyn tuottamat uudet havainnot yhteiselle alustalle.

Olemme vasta aloittamassa nykyistä kattavamman tilannekuvatyön. Lyhyen tähtäimen tavoitteemme on, että

- kokonaiskuvamme toimintaympäristön tilasta paranee, kun havainnot tuodaan yhteen
- toimintaympäristöseuranta ja ennakointi vakiintuu osaksi jokaisen työtä
- TKI-hankkeemme saavat lisää näkyvyyttä ja tietoa hyödynnetään aiempaa monipuolisemmin.

Systemaattinen ennakoiva toimintaympäristön seuranta on välttämätöntä, jotta kyvykkyytemme säilyy vahvana: tarkoituksenmukainen seuranta tukee koulutuksen ja TKI-toiminnan suuntaamisessa ja yhteiskunnan odotuksiin vastaamisessa. Ennakoivien toimintatapojemme vaikuttavuus on vielä epäselvä.

Vahvuudet

Ennakoivan toimintaympäristön seurannan historia on pitkä.

Poliisin ennakointityötä on kehitetty viime vuosina voimakkaasti.

Poliisiyksikköstatuksemme avaa pääsyn informaatioon ja verkostoihin.

Kehittämiskohteet

Informaation suuri määrä haastaa resursoinnin, tiedonhallinnan ja analysoinnin.

Tekoälyä ei osata vielä hyödyntää.

Korkeakoulunäkökulma jää vielä poliisikontekstin taustalle toimintaympäristötyössä.

TKI-, arviointi- ja palautetietoa on runsaasti.

Toimimme aktiivisesti verkostoissa ja työelämäyhteytemme on tiivis.

Toimintaympäristötiedon hyödyntämistä on tehostettava.

Monialaista yhteistyötä on lisättävä paremman kokonaiskuvan saamiseksi.

4.1 Korkeakoulun valitsema arviointialue

- Auditointiryhmän arvio

Poliisiammattikorkeakoulu on integroimassa poliisin yhteistä toimintaympäristöanalyysin mallia omaan toimintaansa. Myös Poliisiammattikorkeakoulu tuottaa yhteiseen tilannekuvaan tietoa omalta osaltaan. Poliisiammattikorkeakoulun liittyminen poliisin strategisen tilannekuvan päivittämiseen ja sen sisältöjen käyttöön on ollut erinomainen uudistus, jonka kaikkia hyötyjä ei ole vielä saatu realisoitua.

Ennakoivan toimintaympäristöseurannan toimintatavat

Poliisin valtakunnallinen tilannekuva perustuu jatkuvaan tiedonkeruuseen ja laajaan toimintaympäristöanalyysiin. Poliisin käytössä olevat toimintaympäristöanalyysit ovat poikkeuksellisen tarkkanäköisiä ja laaja-alaisia yhteenvetoja yhteiskunnallisen kehityksen megatrendeistä sekä niiden potentiaalisista vaikutuksista poliisitoimintaan. Toimintaympäristön seurannan ja -analyysin tuloksia käytetään monipuolisesti Poliisiammattikorkeakoulun toiminnan kehittämisessä.

Tilannekuvan tietojen keräämiseen ja analysointiin liittyy kuitenkin tietojärjestelmähaasteita. Esimerkiksi erilaisten rekisteritietojen yhdisteleminen ei poliisin nykyisissä tietojärjestelmissä ole mahdollista. Lisäksi tilannekuvan alustana käytetty Sharepoint-ohjelma ei ole joustava, vaan tukee pikemminkin perinteisen staattisen tietokannan rakentamista, jolloin tietojen analysointi vaatii paljon käsityötä. Auditointiryhmän näkemyksen mukaan Poliisiammattikorkeakoululla voisi olla koko poliisihallinnon tiedonhallintaa uudistava rooli, mikäli se voi luoda tilannekuvaa koskevan tietojärjestelmän päälle automatisaation ja tekoälyyn perustuvan käyttöliittymäkerroksen.

Poliisiammattikorkeakoulun koko henkilöstöllä on pääsy tietojärjestelmään. Auditointihaastatteluiden mukaan kaikki henkilöstön jäsenet ovat myös saaneet koulutusta järjestelmän käyttöön. Kuitenkin vain osa henkilöstöstä hyödyntää sitä aktiivisesti, koska he eivät vielä koe saavansa siitä riittävästi lisäarvoa. Auditointiryhmä suosittelee Poliisiammattikorkeakoulua aktiivisesti viestimään henkilöstölle toimintaympäristön seurannasta saatuja positiivisia kokemuksia ja hyötyjä perustoimintojen kehittämisessä.

Tilannekuva tukee ja jäntevöittää Poliisiammattikorkeakoulun strategista osaamisen johtamista sekä sen omien että koko poliisihallinnon tulevaisuuden osaamistarpeiden määrittelyssä.

Tulevien osaamistarpeiden ennakoinnissa olisi pystyttävä näkemään vuosia eteenpäin. Poliisin muuttuva toimintaympäristö synnyttää jatkuvasti uusia osaamis- ja täydennyskoulutustarpeita, jotka tulisi saada nykyistä nopeammalla syklillä mukaan koulutuksen suunnitteluun ja tarjontaan. Auditointiryhmä pitää perusteltuna Poliisiammattikorkeakoulun toivetta, että Poliisihallituksen koulutustarveys siirrettäisiin vuosikellossa aikaisemmaksi. Tällöin Poliisiammattikorkeakoululla olisi enemmän aikaa reagoida poliisiyksiköiden esittämiin tarpeisiin.

Riskienhallinta on hyvä esimerkki siitä, kuinka poliisihallituksen määrittelemää strategisten riskien tilannekuvaa ja poliisin operatiivisen puolen tunnistamia riskejä hyödynnetään korkeakoulun riskienhallinnan koulutusten suunnittelussa. Auditointiryhmä suosittelee laajentamaan käytäntöä myös muiden Poliisiammattikorkeakoulun tarjoamien täydennyskoulutusten suunnitteluun.

Auditointiryhmä painottaa sitä, että tilannekuva ei voi korvata kaikkea ennakointia. Riskinä on se, että Poliisiammattikorkeakoulussa keskitytään liiallisesti poliisin tilannekuvan tuottamaan tietoon ja jätetään muut tietolähteet liian pieneen rooliin. Tärkeää onkin kerätä ja analysoida ennakointitietoa useita eri kanavia ja toimintatapoja hyödyntäen.

Tilannekuvatyön kytkeytyminen osaksi Poliisiammattikorkeakoulun toimintakulttuuria

Tilannekuvan laaja-alainen hyödyntäminen on Poliisiammattikorkeakoulussa vielä alkuvaiheessa. Auditointivierailun perusteella tilannekuvaa käytetään eniten johtamisen ja koulutussuunnittelun tukena. Koulutuksen kehittämisen osalta tilannekuvan käyttö ei ole kuitenkaan vielä systemaattista, vaan riippuu opettajasta. Sen sijaan tilannekuvan hyödyntäminen poliisi (ylempi AMK) -koulutuksen opetussuunnitelmauudistuksen tukena on auditointiryhmän mukaan hyvä käytäntö.

Auditointihaastatteluissa ei tullut esille, miten tilannekuvaa ja toimintaympäristöanalyysia hyödynnetään TKI-työssä. Poliisiammattikorkeakoulun olisi mahdollista käyttää toimintaympäristön seurannan työkaluja vahvemmin TKI-työn suuntaamisessa ja priorisoinnissa.

Jotta opiskelijoiden roolia toimintaympäristöanalyysien käytössä voitaisiin vahvistaa, Poliisiammattikorkeakoulun henkilöstön tulisi kiteyttää analyysistä nousevaa tilannetietoa ja nivoa se tiiviimmin osaksi yksittäisiä opintojaksoja. Opiskelijat ovat haastatteluiden perusteella varsin motivoituneita lisäämään ymmärrystään tulevan työnsä kehitystrendeistä, mutta erityisesti opintojen alkuvaiheessa alan kokonaisuuden haltuunotto jää helposti päivittäisopintojen paineiden alle. Auditointiryhmä suosittelee, että Poliisiammattikorkeakoulu luo selkeät toimintatavat, joilla opiskelijat voivat osallistua aktiivisina toimijoina toimintaympäristön seurantaan ja analyysiin mahdollisimman varhaisessa opintojen vaiheessa.

Muiden toimijoiden ennakoinnin ja toimintaympäristön seurannan hyvistä käytänteistä oppiminen

Poliisiammattikorkeakoulun ennakointitietoon ja tilannekuvan laadintaan olisi hyvä saada mukaan näkemyksiä myös muilta turvallisuusviranomaisilta, joiden kanssa tehdään laajasti yhteistyötä.

Auditointiryhmä suosittelee systemaattista yhteistyötä Rajavartiolaitoksen, Tullin, Puolustusvoimien ja Pelastustoimen edustajien kanssa toimintaympäristön seurannassa. Pelastusalan päällystötutkinnon (AMK) kehittämisen kannalta olisi tärkeää vahvistaa yhteistä tilannekuvaa Pelastusopiston ja Poliisiammattikorkeakoulun välillä.

Poliisiammattikorkeakoulun yhteistyö muiden suomalaisten korkeakoulujen kanssa ennakointitiedon keräämisessä ja analysoinnissa näyttää toistaiseksi vähäiseltä. Muiden korkeakoulujen toimintakenttä liittyy kuitenkin oleellisesti Poliisiammattikorkeakoulun tilannekuvaan. Esimerkiksi Varsinais-Suomen ennakointiakatemia (ennakointiakatemia.fi) tuottaa alueen oppilaitoksille ja korkeakouluille moniulotteista näkymää alueen kehityssuunnista ja -mahdollisuuksista. Samoin Jyväskylän ammattikorkeakoulun ylläpitämä kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus tekee laaja-alaista kyberturvallisuuden ennakointi- ja varautumistyötä.

Eri lähteistä nousevien trendien peilaaminen poliisiorganisaation tilannekuvaan voisi syventää Poliisiammattikorkeakoulun johdon ja opettajien näkemystä kansallisesta kehityksestä. Auditointiryhmä suosittelee Poliisiammattikorkeakoulua tiivistämään yhteistyötä valitsemiensa suomalaisten korkeakoulujen kanssa ennakointitiedon keräämisessä ja analysoinnissa.